

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra historických věd

Oponentský posudek disertační práce

PUČELÍK, Karel, *Vznik a vývoj poválečného politického konsenzu ve Velké Británii (1945–1955)*, Disertační práce, KHV FF ZČU v Plzni, Plzeň 2023, 135 s. rkp.,

Studijní program Historie,

Studijní obor Moderní dějiny

Předložená disertační práce Karla Pučelíka představuje analýzu příčin a důsledků vzniku poválečného politického konsenzu mezi Konzervativní stranou a *Labour Party* v letech 1945–1955. Hned v úvodu je třeba vyzdvihnout skutečnost, že práce představuje svým rozsahem a zaměřením v českém prostředí nejen zajímavou, ale i přínosnou studii, neboť téma není v našem prostředí často reflektováno. Karel Pučelík dle mého názoru předložil po odborné stránce výbornou, byť co do rozsahu skromnější, práci, analyzující jedno desetiletí britských vnitropolitických dějin s rozsáhlým zaměřením na politické, ekonomické a sociální aspekty labouristické a konzervativní politické linie.

Disertační práce Karla Pučelíka je přehledně rozdělena do tří hlavních kapitol a řady logicky členěných podkapitol a místy i podpodkapitol. V úvodu, který je chybně číslován stejně jako první kapitola, autor analyzuje použité metodologické postupy, práci s nevydanými prameny a odbornou literaturou, jež použil při vypracování své práce, a archivní výzkum, který provedl v britských archivech v *National Archives* v London-Kew (chybně označován jako *National Archives of Great Britain*) a v *the Parliamentary Archives*. Současně navštívil i *Bodleian Library* v Oxfordu a *the British Library* v Londýně. S ohledem k faktu, že analyzoval nejen zčásti válečný kabinet Winstona Churchilla, ale i jeho vládu v 50. letech 20. století, by bylo vhodné, aby výzkum zahrnoval i Churchillovu pozůstalost uloženou v *Churchill Archive Centre* při *Cambridge University Library* v Cambridgi.

První kapitola se zaměřuje na komplexní uvedení do problematiky politických a ekonomických změn před rokem 1945, a proto se podrobněji věnuje z pohledu ideového a hospodářského vývoje vzestupu keynesiánství, samotné Beveridgeově zprávě, dědictví koaliční vlády Winstona Churchilla za války a samotné podobě poválečného konsenzu. Druhá kapitola analyzuje postupně ekonomickou a sociální politiku Attleeho vlády se zvláštním zřetelem k pokusu o ekonomické plánování, podporu exportu znárodnění klíčových odvětví úspor v kontextu přidělového systému, zaměstnanosti jako vládní prorůstové politiky, pojištění a systému sociálního zabezpečení, rozvoji sociálního bydlení a v neposlední řadě vzniku Národní zdravotní služby (*National Health Service*). Třetí část práce se soustředí na problematiku udržení poválečného konsenzu, a proto se ve svých analýzách zaměřuje na Průmyslovou chartu, ekonomickou politiku Churchillova kabinetu a budoucnost poválečného konsenzu. V závěru dochází Karel Pučelík k logickým zhodnocením poválečného konsenzu z let 1945–1955.

Stylistická a jazyková stránka práce Karla Pučelíka je na slušné úrovni. Autorovi se sice podařilo vyvarovat se zásadním formálním i obsahovým chybám (překlepy jsou jen zřídka), přesto u formální stránky disertační práce bych neočekával obdobné nešvary jako u bakalářských a magisterských prací: Z pohledu autora není systematicky řešeno psaní velkých písmen u anglických zdrojů. Pokud se zmiňuje nějaká osoba, je vhodné ji minimálně jednou nazvat celým jménem (hrabě Woolton s. 4, lord Moran s. 69 aj.), aby ji čtenář mohl jasně identifikovat. Cizí výrazy jako „status quo“ či „laissez-faire“ by se měly psát v kurzívě (s. 9, 11 aj.). Pokud pracuji s českým překladem knihy *Ekonomické důsledky míru* od Maynarda Keynesa, což se tak z pohledu čtenáře v kontextu textu na s. 9 jeví, nelze v poznámkovém aparátu odkazovat na anglický originál.

Dále je třeba zmínit, že tvrzení o Zákonu o půjčce a pronájmu, že „Spojené království bylo největším příjemcem, jeho armáda získala za pět let platnosti programu přes 31 miliard dolarů“ je zavádějící, protože částka 31 miliard USD je pro Britské impérium jako celek, nikoli jen pro Velkou Británii. Kupříkladu na s. 10 autor píše: „V roce 1923 vydal Traktát o peněžní reformě, v němž rozpracoval teorii peněz s výsledkem, že nestabilita kupní síly je příčinou problémů.“ Z předchozího odstavce můžeme dedukovat, že autorem by měl být Maynard Keynes. V poznámkovém aparátu a ani v seznamu použitých zdrojů však čtenář žádný Traktát nenajde, a proto by autor měl věnovat větší pozornost práci se zdroji, neboť se nejedná o ojedinelou záležitost.

Pokud uvádíme fakta (s. 19), že „Země na konci války skončila s obrovským zahraničním zadlužením, které přesahovalo 200 procent hrubého domácího produktu [...]“, je třeba odkázat na zdroj. V seznamu použité literatury se zpravidla paginace u monografií neuvádí (s. 126) a místo vydání se píše v souladu s titulním listem, resp. impresem (chybně KERR, Peter, *Postwar British Politics: From Conflict to Consensus*, Londýn 2005, správně KERR, Peter, *Postwar British Politics: From Conflict to Consensus*, London 2005). Autor díla *The Development of the British Economy, 1914–1990* byl Sidney Polard, nikoli Sydney Polard (s. 131).

Karel Pučelík práci založil na úctyhodném počtu cizojazyčných odborných zdrojů a pečlivém archivním výzkumu britské provenience, a proto je práce po obsahové stránce výborná do té míry, že jsou její části publikovatelné v odborné literatuře. Nicméně z pohledu oponenta disertační práce jsem toho názoru, že výzkum v britských archivech by mohl být důkladnější a s ohledem na rozsah a vymezení tématu bych i samotnou práci očekával rozsáhlejší. Vzhledem k tomu, že předložená disertační práce splňuje všechny požadavky, kladené na tento typ kvalifikační práce, navrhuji její doporučení k obhajobě.

V Praze, 11. listopadu 2023

PhDr. Jaroslav Valkoun, Ph.D.

Katedra historických věd FF ZČU v Plzni

